

o kulturnoj, ako već ne vojnoj i ekonomskoj, superiornosti Grka ne dopuštaju da se promjene iz govornog jezika prenesu u pisani. Sukob jezičnih inovacija i purizma prisutan je u mnogim jezicima svijeta, uključujući naš, ali u grčkom je on možda najranije zabilježen. Helenizam je jezično zanimljivo, ali zanemareno doba promjena i reakcija na njih; olakšava nam razumijevanje stanja u kojem je grčki jezik danas i svakako će u desetljećima koja dolaze privlačiti sve veću pozornost filologa.

Literatura:

- Bakker, Egbert (ed.). *A companion to ancient Greek language*. Oxford 2010.
- Blass, Friedrich. *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*. Göttingen 1896.
- Boardman, J. et al. *Greece and the hellenistic world*. Oxford 1989.
- Bortone, Pietro. *Greek prepositions from antiquity to the present*. Oxford 2010.
- Browning, R. *Medieval and modern Greek*. Cambridge 1982.
- Bubenik, Vit. *Dialect contact and koineization: the case of Hellenistic Greek*. EBSCO Publishing 2003.
- Colvin, S. *A historical Greek reader*. Oxford 2007.
- Conybeare, F. C. & Stock, St. George. *Grammar of Septuagint Greek*. Boston 1905.
- Evans, T. V. & Obbink, D. D. *The language of the papyri*. Oxford 2010.
- Fernandez-Marcos, Natalio. *The Septuagint in context*. Leiden 2000.
- Horrocks, G. *Greek: a history of the language and its speakers*. London & New York 1997.
- Mayser, Edwin. *Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit*. Leipzig 1989.
- Matasović, Ranko. *Uvod u poredbenu lingvistiku*. Zagreb 2001.
- Meillet, A. *Aperçu d'une histoire de la langue grecque*. Paris 1965.
- Palmer, L. R. *The Greek language*. Oklahoma 1996.
- Teodorsson, Sven TAGE. *The phonology of Ptolemaic Koine*. Göteborg 1977.
- Trypanis C. A. *Early medieval Greek ivá*. 1960. *Glotta* 38, 312-313.

Relja Seferović

Oksfordska uspomena
Zapisi iz kapelice Merton Collegea

Boraveći ljeta 2007. u Oxfordu kao sudionik programa Oxford Colleges Hospitality Scheme,¹ potpisnik ovih redova imao je prilike dopuniti svakodnevni rad u sveučilišnoj knjižnici posjetima nizu tipičnih collegea. Njihova višestoljetna prošlost i uloga koju su odigrali u stvaranju osebujne duhovne klime tog sveučilišnog grada dobro je poznata i znanstveno obrađena s raznih gledišta.² Stoga je, u trenucima zamora od svih divota rukopisa i inkunabula pod visokim svodovima Bodleian Library,³ zaneseni čitatelj mogao potražiti utočište u sjeni gotičko-renesansnih zdanja drevnih collegea. Pa ipak, i tu bi znatiželjno oko pred ljepotom arhitekture na kraju opet dalo prednost pisanoj riječi, a ruka bi sama posegnula za olovkom da zabilježi i prenese sadržaje koji nisu dovoljno privlačni pogledu brojnih lokalnih turističkih vodiča, u neprekidnom nastojanju da goste privuku živošću suvremenijih sadržaja. S vremenom je puka znatiželja prerasla u ozbiljniji rad koji je dobio posebna pravila, a pravila i tradicija karakteristični su za Oxford jednako kao i službeno geslo sveučilišta, *Dominus illuminatio mea*.

U ovom su slučaju pravila zainteresiranome za prijepis natpisa iz kapelice srednjovjekovnog Merton Collegea nalagala dolazak isključivo u kasnim popodnevnim satima, dok bi se još osjećao miris tamjana poslije mise koju su u današnjem uporištu Anglikanske crkve katkad služili i oci dominikanci,⁴ a zrakom se razlije-

¹ Zamišljen za potporu mladim doktorima znanosti iz zemalja istočne Evrope izvan EU zainteresiranima za stručni boravak u Oxfordu, ovim se programom godinama ostvaruje vrlo plodna razmjena mišljenja i iskustava između došljaka i tamošnjih stručnjaka, i to zahvaljujući razumijevanju brojnih collegea koji odgovarajućim kandidatima nude jednomjesečno gostoprimstvo.

² Ne samo da se gotovo svaki od četrdesetak collegea može pohvaliti vlastitom monografijom, već su njihove povijesti neizostavni dio svake tematske rasprave posvećene prošlosti samog Sveučilišta, koje je do ranog 19. stoljeća s nešto mladim bratom-blizancem Cambridgeom predstavljalo jedinu visokoškolsku ustanovu u Engleskoj. Noviji sustavni pregled povijesti oksfordskih collegea može se naći u *The History of the University of Oxford. Volume I. The Early Oxford Schools*, ed. by J. I. Catto. Oxford: Oxford University Press, 1984., kao i *The History of the University of Oxford. Volume II. Late Medieval Oxford*, ed. by J. I. Catto and Ralph Evans. Oxford: Oxford University Press, 1992.

³ Glasovita čitaonica nazvana u čast vojvode Humphreya od Glouceстера (1390-1447), odnosno Duke Humphrey's Library, smještena na drugom katu starog dijela sveučilišne knjižnice u Oxfordu (The Old Bodleian), dom je srednjovjekovnih rukopisa, inkunabula i rijetkih knjiga, nastala iz zbirke ovog engleskog vojskovođe iz Stogodišnjeg rata. Svoje vojne neuspjehe, na radost ljubitelja humanističkih znanosti, obilato je nadoknadio iskrenom ljubavlju prema pisanoj riječi i ovom darovnicom Sveučilištu u Oxfordu zadužio naraštaje sve do danas.

⁴ Poslije uspostave Anglikanske crkve u vrijeme kralja Henrika VIII. (1509-1547) službeno su u Oxfordu zatvoreni Blackfriars College, visokoškolska ustanova koja je okupljala oce iz Reda propovjednika, te Greyfriars College, srodna ustanova franjevačke provenijencije. Sredinom 20. stoljeća nastupila je obnova. Današnje skladne odnose uz sitne zadjevice između anglikanskog klera i katoličkih crkvenih redova ilustrira i usput izrečena dosjetka kojom je dominikanac dočeka kao samohvalu svog anglikanskog domaćina da je ponovo postao otac: "Od srca čestitam! Kad ćemo krstiti dijete?"

galo potmulo brujanje orgulja pred večernji koncert. Trebalo je preduhitriti veće skupine turista i što bolje iskoristiti kratak razmak od svršetka mise i žurnog odlaska klerika pa do dolaska novih gostiju koji bi omeli namjernika u naoko uzaludnom poslu iščitavanja drevnih posmrtnih natpisa sastavljenih u spomen na uglednike iz Mertona, na članove njihovih obitelji ili pak obične ljude koji su vlastitim samoprijegornim radom unaprijedili život u collegeu kao zajedničkom dobru i time zaslužili da u njemu pronađu zajednički smiraj. Na koncu, taj epigrafski pokušaj urodio je plodom koji se niže predstavlja kritičkom pogledu naše javnosti. Pjesnik bi rekao: *Feci quod potui, faciant meliora potentes!*

Neka su pitanja, nažalost, ostala nedorečena. Opravdano smatran jednim od tri najstarija oksfordska collegea,⁵ Merton College je najkasnije od početka 14. stoljeća⁶ bio dom brojnim naraštajima studenata, od kojih su mnogi našli i posljednje počivalište iza njegovih od plašta vremena potamnjenih zidova. Unatoč toj činjenici, sačuvani i ovdje prikupljeni epitafi u velikoj kapelici relativno su malobrojni, svega ih je dvadesetak, a nastali su u razmjerno kratkom vremenskom razmaku, od kraja 16. do sredine 20. stoljeća. Latinski jezik bio je prirodan izbor, iako je jedan natpis sastavljen na grčkom, posvećen svećeniku i učitelju povezanom s Kretom, počasnom vitezu i zemljoposjedniku od čijega su imena sačuvani samo inicijali R. S.⁷ Bilo ih je i na engleskom, ali ovdje nisu obuhvaćeni jer nimalo ne govore o statusu latinske kulture u Engleskoj tog vremena.

Većinu posmrtnih spomenika podigli su članovi obitelji u spomen na najdraže, svjedočeći time tradicionalno prisutne osobne veze s collegeom, koje su nekadašnjim studentima znale obilježiti cijeli život, čak i kad bi im posljednje počivalište bilo drugdje. Tako je Sir Henry Savile (1549-1621), ugledni učenjak kojemu su izučavanje prirodnih znanosti i rad na prijevodu Biblije donijeli viteški naslov,⁸ naveden prvo kao upravitelj (*Warden*) Merton Collegea, a zatim i kao predsjednik tada novoutemeljenog Eton Collegea u Londonu. Voljom svoje supruge Margarete dobio je posmrtni spomenik u kapelici Merton Collegea, iako je pokopan u Etonu. Iz epitafa doznajemo da je pobožna i odana supruga “samo u ovom postupku bila nepokorna svom mužu.” Pored Savilea ovdje su se našli epitafi za još petoricu najuglednijih članova collegea, upravitelja Mertona. Među njima izdvaja se natpis u čast Henryja Bartona, preminula 1790. To je jedini slučaj da je tekst dopunjen odgovarajućim likovnim sadržajem, prikazujući grb sa štitom na kojemu se nalaze u

⁵ Merton Collegeu taj primat osporavaju Balliol College i University College. Sva tri vjerojatno su utemeljena u drugoj polovici 13. stoljeća, a pravne finise iz njihovih prvih, nesigurnih koraka dok su se tek profilirali kao ustanove kakvima ih poznajemo danas razlogom su podijeljenih mišljenja stručnjaka o njihovoj starosti.

⁶ Popis upravitelja collegea teče od 1264. godine, što se može provjeriti na Internetu (http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Wardens_of_Merton_College,_Oxford) (pristup izvršen 30. prosinca 2011.).

⁷ Za ispravak transkripcije i prijevod dugujem zahvalnost nekadašnjem kolegi, prof. dr. Anastasiosu Kaplanisu, danas na Sveučilištu u Nikoziji.

⁸ Savileova sažeta biografija može se naći na <http://pinetreeweb.com/bp-father-henry-savile.htm> (pristup izvršen 30. prosinca 2011.).

obliku trokuta razmještene tri veprove glave razjapljenih čeljusti i isplažena jezika, okrenute udesno. Relativno dugi natpis nastao je zaslugom zahvalnih članova collegea, u želji da se dostojno oduže upravitelju koji je vodio Merton više od 30 godina, pa doznajemo više pojedinosti o njegovu držanju. Iako je stekao ugledan položaj na dvoru kao kraljev duhovnik, po sudu svojih suradnika Barton pritom nije izgubio osobne duševne vrline poput poštenja, skromnosti i poniznosti. Uz predan rad bez vanjske razmetljivosti i blagu upravu, smatrajući članove nastavnog osoblja (*Fellows*) braćom, dok su ga studenti štovali kao oca, Barton je ostao vesela i dosjetljiva duha, privlačeci brojne prijatelje i rodbinu toliko ugodnom naravi da, kako se prigodno tvrdi, nikoga nije odbio bez ukazane pomoći.

Provevši tiho svoj vijek u collegeu, ovaj svećenik i profesor teologije iznenada je napustio zajednicu u 73. godini. Po sadržaju mnogo skromniji i kraći natpis resi sjećanje na Bartonova starijeg kolegu Johna Robinsona, koji je kao upravitelj bio na čelu Mertona do smrti 1759. O ovome profesoru teologije posmrtni je natpis postavljen na poticaj njegova brata Thomasa, također teologa, koji je nekoliko godina bio član nastavnoga osoblja u collegeu.⁹ Nekoliko nas opažanja podsjeća na gotovo dvostruko dulji natpis u Bartonovu čast: ističu se Robinsonov prezir prema ispraznoj ambiciji, pošten život, omiljenost u društvu od rane mladosti, čuvanje svih vrlina unatoč izboru na prestižno mjesto upravitelja. Ističući njegovu preranu smrt, brat je ovako možda preduhitrio odgovorne iz collegea da mu sami podignu epitaf. Bratovim zalaganjem epitafom je obilježena i uspomena na svećenika Petera Vaughana. Ovaj profesor teologije i dekan katedrale u Chesteru preminuo je u srpnju 1826., poslije 16 godina provedenih na čelu collegea u kojem je prethodno dugo djelovao kao član nastavnog osoblja. Još kraći epitaf, gotovo na razini usputne zabilješke, ostao je sačuvan u spomen na povjesničara, pravnika i političara Georgea Charlesa Brodricka, preminula u svojoj 72. godini, poslije gotovo četvrt stoljeća upravljanja collegeom.¹⁰ Jezgovitost ovog zapisa možda opravdava činjenica da je sastavljen relativno kasno, 1903. godine, što također govori da je i u osvit 20. stoljeća opstao drevni običaj čuvanja uspomene na uglednike collegea kroz odgovarajuće posmrtno natpise u njihovu čast na latinskom jeziku. Isto potvrđuje najmlađi zapis iz ove zbirke, epitaf sastavljen 1932. godine u spomen na Waltera Wybergha Howa. Znalcu antičke povijesti koji je gotovo pola stoljeća proveo kao član nastavnoga osoblja Merton Collegea odano je zaslužno priznanje kao “neumornom istraživaču starine”, dopunjeno kratkim napomenama o njegovim osobnim vrlinama, pobožnosti, dobrohotnosti i objektivnosti prema studentima i suradnicima, pa su ga stariji i mlađi kolege zajedno ispratili na posljednji počinak.

Opsegom također nevelik, ali sadržajem još emotivniji od ranijeg Robinsonova, ostao je epitaf koji priziva uspomenu na Roberta Wyntlea, profesora medicini-

⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Wardens_of_Merton_College,_Oxford (pristup izvršen 30. prosinca 2011.)

¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/George_Charles_Brodrick (pristup izvršen 30. prosinca 2011.)

ne i upravitelja collegea koji je preminuo 1751. Koristeći jamačno povlastice svoga položaja, Robert je sam podigao spomenik sebi i voljenoj sestri Anne, koju je izgubio nekoliko godina ranije. Brat i sestra pokopani su zajedno, kao što su bili nerazdvojni i za života.

Slučaj brata i sestre Wyntle najavljuje nekoliko sličnih primjera da su članovi jedne obitelji našli zajedničko posljednje počivalište u Mertonu. Imenom pobježe neodređeni upravitelj collegea 1861. dao je napisati epitaf u spomen svojoj starijoj kćeri, Mariji Ameliji Francesci,¹¹ a nisu svi uglednici bili toliko samozatajni. Sa svojim suprugom Richardom Lydallom, profesorom medicine i ujedno upraviteljem collegea, 1712. godine pokopana je i Sara, kći Richarda Zoucha - također doktora znanosti. Rodivši u sretnome braku pet sinova i pet kćeri, od kojih je četvero pokopano u istome grobu s roditeljima, Sara je doživjela relativno kasnu dob od 72 godine. Bez potpunijih podataka može se samo pretpostaviti da su u epitafu navedena djeca preminula još kao maloljetna. Nažalost, ovo nije ostao jedini zabilježeni slučaj da su u epitafu ostala i imena nedorasle djece. Tako je trinaestogodišnji škotski baronet John Carmichael Anstruther nesretno stradao 1831., dok je još učio u visokoj školi Eton i tek se pripremao doći u Oxford, a osobito bolno roditeljima je 1728. pala smrt braće Georgea i Roberta Skinnera, u dobi od dvije i sedam godina. U desetak redaka moglo se samo naglasiti koliko se od njih očekivalo. Zajednički epitaf u čast braće Skinner dao je sastaviti njihov otac Matthew, u službi biskupa od Lincolna u čijoj je dijecezi bio i grad Oxford. Ovaj javni bilježnik grada Oxforda formalno nije imao neposrednu vezu s Merton Collegeom, pa se navedeni posmrtni natpis ističe kao primjer koliko su javni službenici znali biti utjecajni.

Dakako, pored upravitelja collegea epitafi su sastavljani i u spomen na članove collegea koji se nisu dokopali najviše časti, ostavši obični članovi nastavnog osoblja (*College Fellows*) ili kapelani, ne stekavši naslov doktora znanosti. Tako je 1830. prigodnim epitafom obilježen spomen na Josepha Bardceta, kojega je kraj zatekao u 54. godini života, poslije dvadeset godina predane službe kapelana. Uz ime na mlađih članova collegea precizno je navođen status koji su imali,¹² pri čemu su epitafi ukratko prikazivali njihov put kako su stasali u collegeu, eventualno uz rad izvan njega. Među njime je bio i John Ogländer, koji je preminuo već u 49. godini, poslije gotovo četvrt stoljeća provedenog u ovom collegeu kao *Fellow*. Mlađi sin baroneta s otoka Wight mogao se i sam upisati među upravitelje, da nije tako rano završio svoj životni put. Isto bismo mogli reći uz kratki epitaf kojim je ispraćen Berkeley Drummond Compton, 24-godišnjak koji je izmučen teškom bolešću preminuo 1850. godine, tek na početku svoje akademske karijere, zamijenivši doskorašnji studentski status naslovom nižeg nastavnika u collegeu. Ranije razmotreni

¹¹ U pitanju je bio Robert Bullock Marsham, preminuo 1880.

¹² Pojam *portionista*, možda preneseno od *Post-masters*, označavajući da su bili formalno podređeni starijim članovima nastavnog osoblja. Više o tom odnosu navodi Joseph Wells, *Oxford and its colleges*. London: Methuen and Co., 1897: 79.

tekst epitafa posvećen uspomeni Petera Vaughana govori da se upravo tim redosljedom titula stizalo do položaja upravitelja collegea. Jednakim je akademskim putem stupao Nathanael Wight, koji je preminuo 1682. u dobi od 41 godine. Brojni suradnici i poštovaoci uputili su mu u vječan spomen općenito priznanje, tvrdeći u epitafu da je bio "učen, skroman i pošten čovjek, Bogu i ljudima drag." Wight je lijepe riječi izmamio i predanim radom u crkvi, na što je posebno upozoreno.

U ovoj većinskoj skupini teologa, pravnika i liječnika barem jedno je mjesto pripalo klasičaru, pjesniku Johnu Whitfeldu s kraja 17. stoljeća, rodnom iz grofovije Northampton s engleskog sjevera. Na nekadašnjeg člana nastavnog osoblja s collegea koji se u kratkom životnom vijeku od 33 godine dokazao takvim pjesničkim umijećem da je kurtoazno uspoređen s Vergilijem, uz divljenje njegovom poznavanju grčkih i rimskih starina, uspomena je obilježena epitafom koji je dao uklesati njegov brat Samuel, trgovac. Pored već poznatih vrlina poput pobožnosti u vjeri i odanosti prema vladaru, a čovječnosti i ljubaznosti prema bližnjima, Whitfeld je pohvaljen i zbog dosjetljivosti, kojom je kao prirodnim darom uz vrsno znanje klasične kulture izbrusio svoje pjesničko pero toliko da je, kako se tvrdi, postao dikom i ukrasom književnoga svijeta, na čast i engleskih i evropskih muza. Ne manje glasovit pola stoljeća ranije bio je liječnik, matematičar i zvjezdooznac John Bainbridge, preminuo 1643. Iako je studij završio na konkurentskom sveučilištu Cambridge, oduševljeno je prihvaćen u Oxfordu i ovdje pohvaljen kao učenjak koji je dopunio i popravio rad znamenitog renesansnog znanstvenika Giulija Cesarea Scaligera. Bainbridgeovo ime prirodno je povezano s Henryjem Savileom, tadašnjim upraviteljem Merton Collegea koji je kao "razboriti poznavalac ljudi i knjiga" znao izabrati i dovesti pravog učenjaka na svoj college. Veza između ove dvojice mislilaca trajno je zabilježena ne samo starinom, ugledom u javnim krugovima i poveznicom po sličnom znanstvenom interesu, već i sadržajem epitafa.

Šetajući uz ove natpise u sjeni namjernik je mogao ustanoviti da su čvrsta pravila jedne tipične engleske akademske zajednice ipak bila podložna promjenama. Iako je stoljećima bilo nezamislivo da se žene obrazuju u toj ekskluzivno muškoj sredini, nije bilo prepreke da kapelicu collegea uresi nekoliko epitafa u spomen na njih. Iako su ovdje navedeni epitafi većinom kratkoga sadržaja, svi su slijedili sličan obrazac i sastavljali su, za primjer budućim naraštajima, jezgrovito i jasno naveli osnovne podatke, kao skicu za portret zanimljive galerije likova. Kroz karakterističnu englesku emocionalnu hladnoću ipak se probila poneka zraka topline, prenoseći tako stoljetnim šapatom duh drevnih vremena, predstavljajući nam posredno žive ljude koji su toliko utjecali na stvaranje aure jednoga kulturnog sveučilišta.

M[emoriae] S[acrum]

Henricus Savile miles collegii Mertonensis custos
Etonensis praepositus

Fui

Exuvias corporis frustra sit qui hic quaerat
Servat praenobile depositum Etona
Perennem virtutem ac benefactorum memoriam
Quibus collegium utrumque academiam inprimis
Oxoniensem complexus est. Ipsumque adeo
Mundum habet sibi debendi reum
Affectus insuper sapientissimae uxoris
Possidet iste lapis
B.[eatae] m.[emoriae] p.[osuit] Margareta coniux obsequentissima
In hoc una quod posuit pie immorigera.
Obiit Anno Domini CIO IO C XXI. Februari XIX.

Si cupias viator [scire] quis et quantus hic iacet
Alibi quaeras oportet dicere satis nequeo
Britannia tota viri famam non capit
Ne caetera tamen ignores, in rem tuam pauca hanc accipe.
Iohannes Bainbridgius

Vir famae integerrimae et doctrinae incomparabilis
Medicinae professor et matheseos
Morborum tam foelix expugnator novorum
Quam sagax indagator syderum
Quem primum astronomiae professorem et dignum Savilio collegam
In mathematicis praelecturis, quas magnifice erexerat
Prudens hominum et librorum aestimator elegit
Savilius

Quem Cantabrigiae educatum
Academia Oxoniensis benigne fovit, ut suum
Defunctum publice deflevit, ut par utriusque ornamentum
Qui Scaligerum foelicius correxit, quam Scaliger emendavit
Tempora

In non levem litterarum iacturam
Immaturus obiit.
MDCXLIII

Abi iam; caetera quaere vel ab Exteris.

Jesu Christo resurrectioni et vitae credentium sacrum hoc
Annae Wyntle corpus sub hoc loco depositum est

Mensis Augusti die vicesimo nono
Anno Salutis Millesimo Septingentesimo quadragésimo sexto
Justorum animae in manu Dei sunt.
Robertus Wyntle M.[edicinae] D.[octor] Collegii Mertonensis Custos
Frater maerens
Hoc monumentum sorori optimae
et sibi vivens posuit.
Corpus Roberti Wyntle M.[edicinae] D.[octor]
hujusce collegii Custodis
in eodem sepulchro, cum sorore, depositum est.
Die mensis Augusti 28.vo
Annoque Domini MDCCI

Inter Mertonensium lacrymas
Orbitatem suam deflentium
H.[ic] S.[epultus] E.[st] Henricus Barton S.[acrae] T.[heologiae] P.[rofessor]
Annos plus XXXI custos integerrimus
Et Majestati Regiae a sacris
Qui hac praefectura his titulis ornatus
Demissionem animi nativam et modestiam retinuit
Disciplinam quot-quot sunt cultor ingenius
Nullius ostentator
Leni atque benigno usus moderamine
Socios quos fratrum loco habuit
Alumnos, qui eum tanquam parentum suspexerunt
Quantum ope, gratia, consilio poterat
Tueri et proferre semper studiosus
Ingenio rebus gerendis nato
Ideoque par maximis
Quia nec minimarum contemptor
Honori sodaliti et commodis
Sedulitate summa et fide consuluit
Idem in sermone et convictu quotidiano
Remissus, hilaris, festivus, facetus
Amicis et necessariis jucundissimus
Illud in otio illud in negotio
Quod maxime voluit feliciter consecutus
Ne quem a se tristem dimitteret
In collegio conscenescens habitator indivulsus
De munere suo obeundo
Sollicite cavet.

Praecipue in re divina assidue celebranda
 Laudabilis exempli monitu academicis praeivit.
 Itaque quamvis improvisa morte oppressus
 Ad nullum tamen Domini occursum imparatus
 In Christo abdormivit
 Anno aetatis LXXIII
 Die Julii XIII.o. A.[nno] C.[hristi] MDCCLXXX.o

In memoriam
 Georgii B. Saintsbury
 1845 – 1933
 Huius collegii portionistae
 1863 – 1868
 Socii honorarii
 1909 – 1933

Juxta sepultus est
 Joannes Oglander A[rtium] M[agister]
 Hujusce collegii per XXIII annos
 Socius
 Gulielmi Oglander de Nunwell
 In insula Vecti baronetti
 Filius natu secundus
 Obiit die Octobris XXX.mo
 Anno Domini MDCCCXXV
 Aetatis suae XLIX.mo

Infra sepulta est
 Maria Amelia Francesca
 Bullock Marsham
 Custodis filia major natu
 Obiit die quinta
 Octobris MDCCCLXI
 Anno aetatis suae XXXII
 Spei laeta multis grata
 Suis carissima

Infra sepultus est
 Joannes Carmichael Anstruther
 De Elie et Carmichael
 In regno Scotiae baronettus

Qui dum studiis literarum
 Apud Etonenses operam dabat
 Subito et infelici casu
 Matri carissimae suisque omnibus
 Defletus occidit
 Prid. Kal. Nov. A.[nno] S.[alutis] 1831.mo
 Aetat.[is] suae 13.mo

Sepulchrum
 Johannis Robinson S.[acrae] T.[heologiae] P.[rofessor]
 Huius collegii custodis
 Viri
 Integritate vitae, candore morum
 Ambitionis fastidio, honestae famae studio
 Spectabilis
 Qui iuvenilibus pene annis
 Concordibus sociorum votis expetitus
 Rara felicitate privatam gratiam
 Principali in loco et sollicita disciplinae cura
 Illibatam retinebat;
 Spem numquam mens †...† Nisi premature moriens
 Anno gratiae XLV A.[nno] D.[omini] MDCCLIX
 Fratri
 †...Unico...† et bene merenti
 Thomas Robinson S.[acrae] T.[heologiae] P.[rofessor]
 Collegii quondam socius.

H[ic] S[epultus] E[st]
 Robertus Skinner
 Filius Mathaei Skinner
 Servientis ad L[in]co.[lniens]em
 Et hujusce civitatis
 Recordatoris
 Obiit quarto die Aprilis A.[nno] D.[omini] 1728
 Anno aetatis septimo
 Qui spe quam annis provector
 Optima indolis indicia
 Tanquam tenerae plantulie folia
 Uberim edidit.
 Non nullas etiam tulit propagines
 Quin brevi decerptus

Id suis solum reliquit

Ominari.

Quam dulcis foret maturior messis

Tales cum fuerit primitia.

Hic etiam cum fratris cineribus suos miscet

Georgius filius alter Mathaei Skinner

Qui obiit primo die Novembris A.[nno] D.[omini] 1728

Anno aetatis secundo.

Hic

Una cum charissimo conjuge jacet

Sara

Filia Ricardi Zouch LL.[egum] D.[octoris]

Uxor Ricardi Lydall M.[edicinae] D.[octor]

Hujus collegii nuper custodis

Cui

Denam peperit sobolem

Quinque filios et totidem filias

Quorum

Ioannes et Alanus

Sara et Catharina

Hic juxta requiescunt

Obiit Feb. XXIII

Anno Domini MDCCXII

Aetatis LXXII

M[emoriae] S[acrum]

Josephi Bardceti A[rtium] M[agistri]

Prope XX annos

Hujus collegii capellani

Mortuus est XIX. die Aprilis

A. D. MDCCCXXX etat.[is] sue LIV.o

In te Domine speravi

Ut in aeternum peream

Ne sinas Deus mi

Sanator atque redemptor

In piam memoriam

Hon.[onorari] i Georgii Caroli Brodrick, I.[uris] C.[ivilis] D.[octoris]

Qui per XXII annos huiusce domus custos

Obiit die VIII.o Novembris A[nno] S[alutis] MCMIII

Natus annos LXXII

Collegiis et amicis diu deflendus

Iustorum animae in manu Dei sunt.

M[emoriae] S[acrum]

Petri Vaughan S.[acrae] T.[heologiae] P.[rofessoris]

Ecclesiae cathedralis Cestriensis

Decani

Hujusce collegii

Primum portionistae deinde socii

Tum annos sedecim custodis

Obiit 12.mo die Julii anno Salutis 1826

Aetatis 56

Fratri carissimo

Carolus Ricardus Vaughan

Posuit.

Iuxta sepultus est Berkeley Drummond Compton

Primum portionista dein scholaris de Merton

Gravi morbo correptus dum in ipsa domo

Commorabatur. Obiit die Maii XXII Anno Salutis

MDCCCL. Aetatis suae XXIV.

Domine memento mei cum veneris in regnum tuum.

M[emoriae] S[acrum]

Imitare quem legis, viator;

Virum doctum, modestum, probum,

Deo hominibusque charum

Nathanaelem Wight

Qui collegium portionista primum, dein socius

Academiam procurator ecclesiam presbyter

Egregie adornavit

Hisque tristissimum desiderium reliquit

Iulii 22.o

Anno aetatis suae 41

Domini 1682.

H.[ic] s.[epultus]

Joannes Whitfeld

A[rtium] M[agister] collegii Mertonensis quondam socius,

Generosa prosapia de Buybrool

In agro Northantoniensi oriundus

Vir vere erga Deum pietate, erga principem fide

*Erga proximos humanitate, erga omnes urbanitate
 Admodum insignis.
 Vir omni Graecorum et Romanorum eruditione
 Excultissimus
 Vir omnibus ingenuis, praesertim poesis artibus instructissimus
 Uni tantum Virgilio secundus et paene par;
 Non tam musis Anglicanis quam Europaeis
 Probe notus,
 Nec non universo orbi literato decus et ornamentum
 Decessit desideratissimum
 10.o die Augusti anno Dom.[ini] 1694. aetat. 33
 Samuel mercator Aleppensis
 Frater illius amantissimus sepulchrale hoc marmor
 Observantiae ergo
 Posuit.*

*M[emoriae] S[acrum]
 Walteri Wybergh How
 Huius collegii per annos XLVIII socii
 Viri pietate, benevolentia, iudicio insignis
 Antiquitatis indagatoris indefessi
 Obiit anno salutis nostrae MCMXXXII
 Aetatis suae LXXII
 Senioribus iunioribusque desideratissimus*

Zlatko Šešelj

Bibliografija

LATINA ET GRAECA, nova serija, 1-20

Uvodna napomena

Bibliografija nove serije časopisa LATINA ET GRAECA nastavlja se na prethodno objavljenu bibliografiju prve serije koja je izlazila između 1973. i 1994., a doseglja je 40 svezaka. Ta je bibliografija objavljena u posljednjem dvobroju, 39-40, nakon kojeg je naš časopis iz već poznatih razloga privremeno zašutio. Prvih pak pet godina nove serije bibliografski je obrađeno u 12. broju nove serije iz pera istoga autora. Stoga je ova bibliografija postavljena kao temelj na koji je nadograđen bibliografski pregled slijedećeg petogodišta. Prvih je deset brojeva nove serije časopisa LATINA ET GRAECA pri tom revidirano i prekontrolirano.

Da ipak podsjetimo one koji ne znaju: nova je serija našeg časopisa pokrenuta 2002. godine nakon mnogih mjeseci pripreme i dogovora.

Oko ponovnog pokretanja časopisa LATINA ET GRAECA nije među nama bilo nikakve dvojbe: razgovori o prevladavanju stanke u izlaženju rješenja trajali su godinama. Uostalom, knjige Biblioteke LATINA ET GRAECA i dalje su izlazile, usporeno i proriješeno, ali ipak su održavale ime časopisa i cijeloga projekta.

Naša su nastojanja nakon sedam (gladnih) godina našla svog novog izdavača u liku Alberta Goldsteina i njegove izdavačke kuće Izdanja Antibarbarus. Uredništvo je ponovno okupljeno i prionulo na posao. Berti Goldstein bio je dobar duh našega časopisa do svoje prerane smrti 2007. godine: 11. broj našeg časopisa još je titrao na ekranu njegova kompjutera kad ga je odnijela smrt.

Nedugo nakon Bertija smrt je odnijela i Dubravka Škiljana, našeg prijatelja i kolegu, jednog od osnivača časopisa LATINA ET GRAECA koji je trideset godina bdio nad svakom stranicom teksta objavljenom u njemu...

A ta je godina započela, zapravo, s puno optimizma jer smo pred njezin početak uspjeli osnovati Institut LATINA ET GRAECA koji je preuzeo izdavanje časopisa od njegova 11. broja. U tom su se broju – *horribile dictu* – na prvome mjestu pojavili – nekrolozi.

Otada je prošlo gotovo pet godina i 20. broj okončava prvu dekadu nove serije. U ovoj su bibliografiji okupljeni plodovi tog desetgodišnjeg rada. Na neki način oni predstavljaju pravi sadržaj rubrike Antika i 21. stoljeće: ovo je naš odgovor na izazov novoga stoljeća.

Bibliografija slijedi metodologiju svoje prethodnice u svim detaljima. Oni su postavljeni davne 1974. u časopisu Croatica br. 4 gdje je standardni bibliografski